

وزارت دفاع

نظریه‌ی جنگ در عصر سیستم‌های فرماندهی - کنترل

مؤلف: محمد علی شکوهیان‌راد

نظریه‌ی جنگ در عصر سیستم‌های فرماندهی - کنترل

مؤلف:

محمد علی شکوهیان‌راد

ارتش جمهوری اسلامی ایران

مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی

تهران - تابستان ۱۳۹۸

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
پیش‌گفتار.....	۱
بخش یکم.....	۵
کلیات.....	۷
فصل یک: فلسفه‌ی نظریه‌ی جنگ.....	۸
بررسی مفاهیم.....	۸
قدرت و جنگ.....	۹
War و Power.....	۱۰
نظریه‌ی جنگ.....	۱۱
نمونه‌هایی از نظریه‌ی جنگ.....	۱۶
یک) جنگ جهانی دوم.....	۱۶
دو) جنگ جهانی سوم: جنگ سرد.....	۱۹
سه) جنگ خلیج فارس: عملیات طوفان صحرا.....	۱۹
چهار) اشغال عراق توسط آمریکا، سال ۲۰۰۳ میلادی.....	۲۰
فصل دو: آثار نظریه‌ی جنگ بر دیگر مؤلفه‌های صحنه‌ی جنگ.....	۲۲
شناخت صحنه‌ی جنگ.....	۲۲

- الف) از حیث زمان..... ۲۲
- ب) از حیث مؤلفه های سازنده..... ۲۳
- یک) طرفین جنگ..... ۲۳
- دو) محیط جنگ..... ۲۳
۱. ماهیت محیط جنگ..... ۲۵
۲. محدوده‌ی محیط جنگ..... ۲۶
۳. عناصر ساکن محیط جنگ..... ۲۶
۴. عناصر پویای محیط جنگ..... ۲۷
- حالت‌های محیط جنگ از حیث میزان اشراف اطلاعاتی..... ۲۷
- الف) سطح Field..... ۲۸
- ب) سطح Location..... ۲۸
- پ) سطح Area..... ۲۹
- ت) سطح Space..... ۲۹
- سه) راهبردهای جنگ..... ۳۰
- ریشه‌شناسی واژه‌ی راهبرد..... ۳۰
- نقش و تاثیر جهان‌بینی بر طرح‌ریزی راهبردی..... ۳۱
- یک) راهبردهای نظامی در جهان‌بینی توحیدی..... ۳۱

۳۴	دو) راهبردهای نظامی در جهان بینی غیرتوحیدی.....
۳۵	سطوح و کلاس های راهبرد نظامی.....
۳۶	سطوح راهبرد نظامی.....
۳۷	کلاس های راهبرد نظامی.....
۳۸	چهار) تجهیزات و تسلیحات جنگ.....
۴۰	پنج) نظریه جنگ.....
۴۲	فصل سوم: اخلال در سیستم های فرماندهی - کنترل، مبنای نظریه ی نوین جنگ.....
۴۲	جنگ فرماندهی - کنترل؛ مبنای جنگ های آینده.....
۴۴	سیستم های فرماندهی - کنترل.....
۴۶	تأثیر نظریه ی نوین جنگ بر صحنه ی جنگ های آینده.....
۴۶	الف) نظریه ی جنگ.....
۴۷	ب) محیط جنگ.....
۵۱	پ) طرفین جنگ.....
۵۱	ت) راهبردهای جنگ.....
۵۲	اختلال در پرتاب: راهبرد آمریکا در جنگ فرماندهی - کنترل.....
۵۷	ث) تجهیزات جنگ.....
۵۸	فصل چهارم: دانش سایرنیتیک، مبنای طرح ریزی نظریه ی جنگ فرماندهی - کنترل.....

ریشه و معناشناسی واژه‌ی Cybernetic ۵۸

ماهیت شناسی: سایبرنتیک، علم کنترل ۵۹

آثار راهبردی دانش سایبرنتیک بر حوزه‌ی دفاع و امنیت ۶۰

الف) سیستم‌های فرماندهی _ کنترل، محصول دانش سایبرنتیک ۶۰

تأمین امنیت سیستم‌های فرماندهی _ کنترل، یک ضرورت راهبردی ۶۱

ب) آثار راهبردی دانش سایبرنتیک بر ژئوپلیتیک ۶۳

ماهیت دانش ژئوپلیتیک ۶۴

ریشه شناسی و معناشناسی Geo ۶۵

محوریت Cyber به جای Geo در مناسبات قدرت ۶۵

فصل پنجم: آثار محوریت فضا به عنوان محیط جنگ بر دانش ژئوپلیتیک ۶۹

سیر تحولات مفهوم سرزمین قلب ۷۰

فردریش راتزل ۷۰

هالفورد مکیندر ۷۱

کارل هاوس هوفر ۷۲

نیکولاس اسپایکمن ۷۳

تغییر بنیادین سرزمین قلب بر اثر محوریت فضا در جنگ‌های آینده ۷۴

بخش دوم ۸۱

۸۳.....	کلیات.....
۸۴.....	فصل ششم: نیروهای فضایی، راهبرد آمریکا در جنگ فضایی.....
۸۴.....	اطلاعات سازمانی و ساختاری نیروی فضایی آمریکا.....
۸۴.....	الف) پیشینه.....
۸۵.....	ب) وظایف.....
۸۷.....	پ) تغییرات ساختاری.....
۸۷.....	جایگاه سازمانی در مجموعه‌ی مشاوران ریاست جمهوری.....
۸۸.....	جایگاه سازمانی در شورای امنیت ملی آمریکا.....
۸۸.....	جایگاه سازمانی در جامعه‌ی اطلاعاتی آمریکا.....
۹۰.....	ساختار سازمانی نیروی فضایی آمریکا.....
۹۱.....	ت) فرمانده.....
۹۲.....	چگونگی تأمین راهبردهای نوین نظامی آمریکا توسط نیروی فضایی.....
۹۲.....	الف) عدم توانایی نیروی هوایی آمریکا در فرماندهی فضایی.....
۹۴.....	ب) نیاز به حفظ جایگاه آمریکا در لبه‌ی فن‌شناسی و عملیات‌های فضایی.....
۹۷.....	پ) اقدام متقابل در فضا علیه چین و روسیه.....
۹۹.....	ت) جنگ فرماندهی - کنترل؛ الگوی غالب در جنگ‌های آینده.....
۱۰۰.....	ث) تأمین امنیت سیستم‌های فرماندهی - کنترل و زیرساخت‌های حساس.....

تسلیمات و تجهیزات آمریکا برای جنگ فضایی..... ۱۰۱

یک) ابزار تحلیل فضا به منظور پدافند..... ۱۰۲

دو) سیستم فضایی راون..... ۱۰۲

فصل هفتم: اندیشه‌ی راهبردی و اقدامات چین و روسیه در جنگ فضایی..... ۱۰۴

آمادگی چین برای جنگ فضایی از طریق تشکیل نیروی پشتیبانی راهبردی..... ۱۰۴

ساختار سازمانی نیروی پشتیبانی راهبردی..... ۱۰۶

جایگاه جنگ فضایی در اسناد فرادستی چین..... ۱۰۷

تسلیمات و تجهیزات چین برای جنگ فضایی..... ۱۰۸

جهان‌بینی متفاوت روسیه در تشکیل نیروی فضایی..... ۱۰۹

پیشینه..... ۱۱۰

جایگاه و ساختار..... ۱۱۱

تسلیمات و تجهیزات روسیه در جنگ فضایی..... ۱۱۲

فصل هشتم: توانمندی‌های بریتانیا و رژیم صهیونیستی در جنگ فضایی..... ۱۱۴

جایگاه جنگ فضایی در تفکر راهبردی بریتانیا..... ۱۱۴

فرماندهی هوایی نیروی هوایی سلطنتی و جنگ فضایی..... ۱۱۴

جنگ فضایی در اسناد راهبردی بریتانیا..... ۱۱۵

چشم‌انداز..... ۱۱۶

مأموریت.....	۱۱۶
راهبرد.....	۱۱۶
همکاری‌های بین‌المللی، محور اتکای راهبردی بریتانیا.....	۱۱۷
رژیم صهیونیستی.....	۱۲۰
آژانس فضایی اسرائیل.....	۱۲۰
فن‌شناسی و صنعت فضایی، ثقل راهبردی رژیم صهیونیستی در حوزه‌ی فضا.....	۱۲۱
متولیان صنعت فضایی در رژیم صهیونیستی.....	۱۲۲
تسلیمات رژیم صهیونیستی در جنگ فضایی.....	۱۲۳
بخش سوم.....	۱۲۵
کلیات.....	۱۲۷
فصل نهم: فرصت‌ها و تهدیدات راهبردی جنگ فرماندهی - کنترل برای ایران.....	۱۲۸
الف) فرصت‌های راهبردی جنگ فرماندهی - کنترل برای ایران.....	۱۲۸
وابستگی شدید دشمن به سیستم‌های فرماندهی - کنترل.....	۱۲۹
آرایش سیستم‌های فرماندهی - کنترل ایران بر اساس منطق ارتباط تعاملی.....	۱۳۰
ب) تهدیدات راهبردی جنگ فرماندهی - کنترل علیه ایران.....	۱۳۱
محدودیت زمان برای کسب قدرت در حوزه‌ی فضا.....	۱۳۲
فصل دهم: سناریوی احتمالی جنگ فرماندهی - کنترل میان ایران و جبهه‌ی متخاصم.....	۱۳۴

بخش‌های اصلی سناریو..... ۱۳۴

بازیگران اصلی زیرمجموعه‌ی هر کشور..... ۱۳۴

یک) آمریکا..... ۱۳۴

دو) رژیم صهیونیستی..... ۱۳۵

سه) جمهوری اسلامی ایران..... ۱۳۵

آغاز حملات..... ۱۳۵

اثر زمان بر شدت حملات..... ۱۳۶

فاز اول: حمله به بخش‌های غیرنظامی..... ۱۳۶

سیستم‌های فرماندهی - کنترل در کشورهای پیشرفته..... ۱۳۶

راهبرد آمریکا در حمله به سیستم‌های فرماندهی - کنترل غیرنظامی..... ۱۳۷

تذکر..... ۱۳۸

راهبرد رژیم صهیونیستی در حمله به سیستم‌های فرماندهی - کنترل غیرنظامی..... ۱۳۸

راهبرد ایران در حمله به سیستم‌های فرماندهی - کنترل دشمن..... ۱۳۸

تشدید و تعمیق حملات سایبری به زیرساخت‌های غیرنظامی..... ۱۳۹

حمله به سیستم‌های فرماندهی - کنترل بخش‌های نظامی..... ۱۴۰

کلام آخر..... ۱۴۲

منابع و مآخذ..... ۱۴۳

پیش‌گفتار

«امروز برای نظامیان - در هر سطحی که هستند - کسب معلومات و دانش نظامی و هر آنچه که به این دانش مربوط می‌شود، جزء فرایض است...»^۱ «فرمانده معظم کل قوا، امام خامنه‌ای مدظله العالی» یکی از پدیده‌هایی که در مطالعات تاریخی همواره با بشر دیده می‌شود، جنگ است. پدیده‌ی جنگ، فارغ از علل و اهداف وقوع آن، با رشد دانش، فن‌شناسی^۲ و فزونی تجربیات؛ تحولات بسیاری داشته و می‌توان با یقین اذعان داشت که این روند در آینده نیز استمرار خواهد یافت.

در بیانی ساده، جنگ حاصل برخورد و شکل‌گیری منازعه میان دو قدرت است که منافع‌شان بر ضرر دیگری تعریف شده است. لذا از طریق اقدام به جنگ، هر قدرت تلاش می‌کند که خواست و اراده‌ی خود را به طرف مقابل تحمیل نماید. بنیان جنگ که همان تحمیل اراده بر دیگری است، در طول تاریخ همواره ثابت بوده و آنچه تغییرات بسیاری را پشت سر گذاشته، شیوه‌های مورد اتخاذ برای پیروزی در جنگ است. تفاوت در سبک و روش‌های نظامی میان ملت‌ها به تبیین و تدوین دکترین^۳، راهبرد^۴، تاکتیک^۵ و نهایتاً تکنیک‌های^۶ نظامی گوناگون ختم می‌گردد؛ به این صورت که تفاوت‌های اصولی حاصل مغایرت میان دکترین‌ها، تفاوت‌های کلان در روش‌های جنگ برخاسته از اختلاف در

۱. بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان نیروی زمینی ارتش؛ ۲۸/مهر/۱۳۷۲
۲. فن‌شناسی، ترجمه‌ی صحیح و علمی برای واژه‌ی تکنولوژی (Technology) است. هر چند واژه‌ی «فناوری» به عنوان معادل تکنولوژی معرفی شده است اما از آن حیث قابل استفاده و استناد نیست که پسوند -logy بر حوزه‌ی شناخت و معرفت مفهوم پیش از خود تأکید دارد. در زبان فارسی نیز برای ترجمه‌ی دیگر واژگان انگلیسی که در آنها پسوند -logy به کار رفته است از معادل فارسی -شناسی استفاده می‌شود. برای مثال Psychology به روان‌شناسی و Methodology به روش‌شناسی ترجمه گردیده. بنابر توضیحات ارائه شده، در متن کتاب حاضر، واژه‌ی فن‌شناسی جهت اشاره به تکنولوژی برگزیده شده است.

3. Doctrine
4. Strategy
5. Tactic
6. Technique

راهبردها، مغایرت‌های مشهود در مدیریت بخش‌های میدان نبرد در نتیجه‌ی اختلاف تاکتیک‌ها و نهایتاً تفاوت در شیوه‌های رزمی از سوی هر رزمنده حاصل از تفاوت در تکنیک‌های نظامی میان ملت‌ها است.

دکترین، راهبرد، تاکتیک و تکنیک‌های نظامی هر کشور علاوه بر تأثیرپذیری از عقاید، باورها و فرهنگ غالب آن ملت؛ تحت تأثیر شرایط جهانی نیز می‌باشند. به عبارت دیگر دانش نظامی در هر ملتی علاوه بر آنکه به مرور زمان تکامل می‌یابد، با رشد و ارتقاء فن‌شناسی‌های امنیتی و دفاعی و آثار آن بر دانش نظامی دیگر کشورها - خصوصاً رقبای دشمنان - نیز دست‌خوش تغییر و تحول می‌گردد.

در مطالعاتی که برای فهم روند تغییرات و تکامل فرآیند دکترین‌های نظامی انجام شده، مشخص گردید که در هر عصر، فارغ از تفاوت‌های موجود میان دکترین‌ها و راهبردهای نظامی ملت‌های آن عصر، شکل جنگ به دلیل اثربخشی از میزان پیشرفت فن‌شناسی، پیرو قواعد و چهارچوب مشخصی است که تمامی جنگ‌های آن عصر بر اساس این چهارچوب طرح‌ریزی و اجرا می‌شوند. نظر بر این است که در کتاب حاضر این چهارچوب مهم را که اصلی‌ترین عامل تعیین‌کننده‌ی نوع و سبک جنگ در هر برهه‌ی زمانی است «نظریه‌ی جنگ» بنامیم. شایان ذکر است نظریه‌ی جنگ منحصر به حوزه‌ی قدرت سخت و نظامی نیست بلکه جنگ‌های نیمه‌سخت و نرم نیز در هر عصری از نظریه‌ی جنگ خاص خود برخوردار هستند. برای مثال اکثر کشورهای عضو ناتو و بعضی دیگر از کشورهای جهان جهت طرح‌ریزی جنگ نرم از نظریه‌ی قدرت نرم جوزف نای^۱ استفاده می‌کنند.

فهم دقیق نظریه‌ی جنگ از منظر علمی و عملی و همچنین میزان وابستگی رقبای دشمنان به آن در میدان نبرد، یکی از شروط اساسی جهت کسب برتری و پیروزی است. از سوی دیگر شرایط امروز جهان از حیث فن‌شناسی‌های نظامی و طرح‌ریزی‌های راهبردی به گونه‌ای است که انتظار می‌رود در آینده‌ی نزدیک، نظریه‌ی جنگ و به تبع آن تمامی مؤلفه‌های اصلی جنگ سخت تغییر نموده و بازطراحی شود. مبنای نظریه‌ی نوین جنگ

1. Joseph Nye

«اخلال در سیستم‌های فرماندهی - کنترل» است و محرز شده که این تغییر بزرگ ابتناء بر اصالت یافتن فضای بیرونی زمین^۱ به‌عنوان محل جنگ‌های آتی و محوریت دانش سایبرنتیک^۲ به‌عنوان دانش اصلی طرح‌ریزی جنگ دارد. ذات این تغییر مهم نیز از آنجا حاصل شده که در منظومه‌ی اندیشه‌ی راهبردی غرب، دانش سایبرنتیک به‌عنوان یک جهان‌بینی تلقی می‌شود و اینگونه نیست که صرفاً به‌عنوان شکلی از جنگ مطرح باشد. لذا انتظار بر این است نظریه‌ی جنگ نوین که بر مبنای سیستم‌های فرماندهی - کنترل طراحی شده، در دهه‌های آینده نیز اعتبار خود را حفظ کند و نسخه‌های آتی نظریات جنگ، ضمن پیمایش سیر تکاملی، اصالت خود را از دانش سایبرنتیک و سیستم‌های فرماندهی - کنترل کسب نمایند. بنابر این از منظر آینده‌شناسی، قرن بیست و یکم میلادی، قرن سیستم‌های فرماندهی - کنترل خواهد بود.

همچنین بررسی‌های کارشناسانه حاکی از آن است که گسترش محل جنگ‌های نظامی به فضا، اتکا بر دانش سایبرنتیک در علوم نظامی داشته و در واقع ظهور و بروز جدیدی از به‌کارگیری این دانش در منازعات قدرت سخت است. در همین راستا اقداماتی از سوی قدرت‌های نظامی شاخص مانند آمریکا، روسیه، چین، بریتانیا و رژیم صهیونیستی انجام گرفته است که جای تأمل و بررسی دارد. به‌طور ویژه این مهم برای جمهوری اسلامی ایران که هدف دشمنی‌های مکرر است از اهمیت ویژه برخوردار می‌باشد چرا که اگر برای شناخت و تسلط کامل بر نظریه‌ی جدید جنگ، مطالعات و تحلیل‌های تخصصی به انجام نرسد، در آینده سبب وقوع غافلگیری راهبردی خواهد شد.

بر اساس اسناد اطلاعاتی و تحلیلی موجود، کاملاً واضح و قابل پیش‌بینی است که بزرگترین رخدادهای امنیتی جهان در قرن حاضر، ماهیت سایبرنتیک خواهند داشت. به‌عبارت دیگر اگر قرار باشد غرب، سناریوهای امنیتی مشابه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ طراحی نماید، تسلیحاتی مانند استاکس‌نت را به‌سمت خود هدف خواهد گرفت. در سمت مقابل اگر بخواهد اوج توسعه‌ی تسلیحات نظامی خود را به رخ جهان بکشد، به‌جای حمله‌ی اتمی به هیروشیما و ناگازاکی، از پیچیده‌ترین تسلیحات سایبری استفاده خواهد نمود.

1. Outer Space
2. Cybernetic

لذا کتاب حاضر سعی دارد تا ضمن واکاوی نظریه‌ی جنگ حاکم بر قدرت سخت و نظامی، تحولات آتی آن را بر اساس اسناد رسمی و منطق تحلیلی، مورد مطالعه و بررسی قرار دهد. بدین منظور ساختار کتاب از سه بخش تشکیل شده که هر کدام چندین فصل را شامل می‌شود. بخش نخست با عنوان نظریه‌ی جنگ، پیرامون کلیات، مفاهیم، فلسفه و تغییرات امروز و آتی نظریه‌ی جنگ سخت بحث می‌نماید. بخش دوم در راستای مصداق‌شناسی نظریه‌ی جنگ نوین به بررسی اقدامات عملی قدرت‌های برتر نظامی جهان خواهد پرداخت و در نهایت بخش سوم آثار نظریه‌ی جدید جنگ جدید را برای ایران اسلامی بررسی خواهد کرد؛ ان شاء الله.

از آنجا که موضوع فوق کاملاً جدید بوده و از حیث مطالعات علمی و شناختی در ابتدای راه می‌باشد، کتاب حاضر سرآغازی برای این مبحث راهبردی است و یقیناً در آینده از سوی اهل فن، دیگر تحلیل‌ها و نظرات کارشناسانه نیز ارائه خواهد شد. لذا نظرات و محتوای کارشناسان گرانقدر و مخاطبان محترم را از طرق ذیل به دیده‌ی منت پذیرا هستم:

پست الکترونیک: cm@shokoohian.ir

پایگاه شخصی: www.shokoohian.ir

وَمِنَ اللَّهِ تَوْفِيقٌ

محمد علی شکوهیان‌راد

بخش یکم
نظریه‌ی جنگ

کلیات

بخش یکم به بررسی تفصیلی نظریه‌ی جنگ از جنبه‌ی علمی می‌پردازد. برای این منظور ابتدا مفهوم و فلسفه‌ی نظریه‌ی جنگ تشریح شده و سپس مصادیقی از آن در سده‌ی اخیر بیان خواهد شد. سپس دیگر ارکان صحنه‌ی جنگ و میدان نبرد که از نظریه‌ی جنگ تأثیرپذیر هستند تفصیلاً واکاوی شده و اهمیت هر کدام در فرایند یک جنگ نظامی بررسی خواهد شد.

پس از آن به مبحث نظریه‌ی جنگ آینده ورود نموده ضمن اشاره به هدف و محور اصلی آن، با بررسی نقش دانش سایبرنتیک به‌عنوان دانش مبنا و فضای بیرونی زمین به‌عنوان محل محور جنگ‌های آتی؛ نظریه‌ی جنگ در عصر فضا مورد مطالعه و تحلیل قرار می‌گیرد. در پایان فصل نیز آثار نظریه‌ی جدید جنگ بر مباحث ژئوپلیتیک مورد تحلیل و آینده‌شناسی قرار خواهد گرفت.

ساختار بخش یکم در یک نگاه:

فصل یکم: فلسفه‌ی نظریه‌ی جنگ

فصل دوم: آثار نظریه‌ی جنگ بر دیگر مؤلفه‌های صحنه‌ی جنگ

فصل سوم: اخلال در سیستم‌های فرماندهی - کنترل، مبنای نظریه‌ی نوین جنگ

فصل چهارم: دانش سایبرنتیک، مبنای طرح‌ریزی نظریه‌ی جنگ فرماندهی - کنترل

فصل پنجم: آثار محوریت فضا به‌عنوان محیط جنگ بر دانش ژئوپلیتیک

برگرفته از متن:

مبنای نظریه‌ی جنگ در عصر حاضر «اختلال در سیستم‌های فرماندهی - کنترل» است و محرز شده که این تغییر بزرگ ابتداء بر اصالت یافتن فضای بیرونی زمین به عنوان محل جنگ‌های آتی و محوریت دانش سایبرنتیک به عنوان دانش اصلی طرح‌ریزی جنگ دارد. ذات این تغییر مهم نیز از آنجا حاصل شده که در منظومه‌ی اندیشه‌ی راهبردی غرب، دانش سایبرنتیک در جایگاه یک جهان‌بینی طلّقی می‌شود و اینگونه نیست که صرفاً به عنوان شکلی از جنگ مطرح باشد.

انتشارات مرکز آموزشی و پژوهشی شهید صیاد شیرازی
(معاونت اطلاعات آجا)

